

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V. Овај листъ излази у Вторникъ и Четвртакъ на по табака, а у Суботу на табаку. Цѣна му е за три мѣс. 5, а за пола годане 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врсте 5 крајц. за трипутъ. № 70.

Мртвыи Гостъ.

(Продужено)

„Што се тиче Милана“, привати командантъ, „я мислимъ, да е онъ прегнао у мислима и жељама као и многи други у оно чудновато доба. И да вамъ кажемъ истину, и я самъ быо опіень надеждама за будућностъ, и уписао се у своевольце. Потуцао самъ се изъ едногъ стана у другій; быо самъ кодъ Арада и Сегедина. Сви смо држали, да може быти оно што смо желили. Понекадъ бысмо срећни у боввама, а понекадъ и несрећни. Но опетъ хвала Богу, законна власть одржала се, новыи больи редъ уводисе, и уздамсе, све ће болъ быти. Наши државници имаю најболю волю, аль у едан-путъ све створити не да се. Што се мене тиче, я никадъ нежалимъ, што самъ се жертвовао.“

„Тако е, господињ командантъ, кланямсе вашемъ суђе-ню; вы умете мудро сватити стварь; ваши изузетци заслу-жую похвалу. У свету најболъ пролази оно, што е подъ изузеткомъ. Плаћай, дай на войску, на нѣну опрему, а кадъ войска не може ништа да изради, или случайно изгине, побеђена, онда дай, купи своевольнике, устроя-вай одборе, отимай одъ людій прилоге на издржанъ но-вы бранителя и друго коешта, што е подъ изузеткомъ, те тако ти опетъ мы ядни морамо да издиремо.“

Овако е учинѣнь почетакъ болѣмъ познанству. Врата су већъ была отворена поверителіемъ разговору Самъ господарь Мирковићъ нишао е свему томе на руку, ерь е онъ радо ценіо себе и брояо се међу оне, о коима се вели, да су разборити. Миланъ као командантъ быо е задоволянъ и радовао се у себи, што га нико не познае, премда е науміо оддатисе првомъ згодномъ приликомъ.

III.

Што е онъ самъ мисліо учинити, то е већъ учинѣ-но. Госпоя Мирковићка была е жена прозорљива, мало е говорила а повисше ћутала и мислила. Чимъ е

чула гласъ говора Милановогъ, чимъ га е добро по-гледала, одма е рекла у себи: ово нико другій ніе него нашъ Миланъ Она е спазила нѣгову забуну, кадъ е Мирковићъ споменуо ветрогоню, и тимъ е іоштъ тврђе држала, да е онъ доиста онай, о комъ е речъ вођена была. Међутимъ она е ћутала и за себе задр-жала, што е познала. То е быо нѣнь обичай. Мало е жена нѣой равны. Она е умела више израдити ћута-нѣмъ него заповеданѣмъ. Пуштала е свакога некъ се изговори; она е само слушала и после изводила, шта е за приманъ. Затъ е она свагда најболъ дознавала, шта быва у кући; съ мало речій была е правый господарь у кући. Па и самъ мужъ, колико се чиніо, да е опоръ и живостанъ, а при томъ свое главе, нехотице и по незна-ню слушаю е. Прозревши дакле у командиру Милана, смишляла е свашта, да погоди, зашто се неодае, па кадъ не може наћи причине, а она га осуди у срцу, да има непоштену намеру.

Што е Миланъ о себи ћутао, то ніе было изъ непоштена. Онъ е само чекао згодну прилику, па да све у дому зачуди. Тога дана предъ вече быо е по-званъ на чай. Кадъ ступи у собу, застане Лепосаву саму, коя текъ што е дошла са посѣте. Миланъ при-ступи ближе, и рече іой тихимъ гласомъ: „Допустите ми изявити мою благодарностъ на посланомъ негда дару, кои сте наменули момъ пріятелю Милану.“

Заръ га познаете, г. командантъ?

„Онъ е васъ често споминяо, аль опетъ не та-ко врло често, као што сте вы заслужили.“

Онъ е у нашой кући одрастао. Могло бы мусе пре-бацити, да е неблагодаранъ, ерь од како е изишао одъ насъ, нигда насъ ніе походіо. Како му е? е ли у чести кодъ свой?

„Нисамъ дознао, да е што учиніо, збогъ чега бы прекоранъ быти могао. И ако се ико може поту-жити на нѣга, то бы само вы имали пута жалити на нѣга.“

Ако е само то, онда е онъ добаръ човекъ, еръ я немамъ срца на нѣга.

„Но онъ е вашъ дужникъ, то я добро знамъ.“

Ніе ми ништа дужанъ.

„Али онъ е говорио, да сте му послали неке новце, кое е онъ употребіо на свою опрему, кадъ се уписао у войнике, еръ му нѣговъ старатель ніе хтео послати ни едне паре.“

То му е было одъ мене даръ, а не заемъ.

„Ако е тако, то вамъ е онъ онда іоштъ више обвезанъ.“

Лепосава загледи се у команданта, и као да іой неко шапну на уво, поверуе, да се она разговара ни съ кимъ другимъ него съ истимъ Миланомъ, и застидисе. После краткогъ ѣутаня рекне онако радостнимъ гласомъ: Та е ли могућно да сте вы!

„У истини, тако е. Предъ вама стои и дужникъ и грешникъ — опростите му. Да е онъ раніе дознавао што садъ дознае, та не еданпутъ, него бы иладу пута посадь дошао бы у походе у Н — Б . . .“

У тай часъ ступи мати унутра. Лепосава коракне предъ ню, упытавши е: „Знаете, мати, како се позива г. командантъ?“

Госпоя Мирковићка мало се зарумени у лицу, па смешећи се одговори кѣри: „Зовесе Миланъ.“

„А, мати, вы сте знали, па ми нисте хтели казати,“ прида Лепосава; па промеривши израстлогъ човека у войничкомъ оделу, и сравнивши черте лица нѣговогъ са негдашњимъ ѣачкимъ, рече у себи: та кудъ су ми очи, тега одма нисамъ познала! Ено му младежа и ено му на лицу знака, како се убіо, кадъ е пао съ дрвета, берући мени трешнѣ.

„Да, да,“ рече тай младежъ и тай знакъ на лицу сведочи најболѣ. Сећате ли се, кадъ сте пали съ трешнѣ?“

„Како се небы сећао.“ придода онъ, „та я се сеѣамъ свега,“ и одма приѣе къ е г. Мирковићки и полюби е у руку, умоливши е да му опрости, што крозь, толико време ніе ни еданпутъ дошао у походе. Говораше, да онъ ніе зато изостао, што е заборавіо на доброчинства и на негу, кою е уживао у нѣной кући, еръ се онъ донста съ признателности сећао свега тога, но да га е ипакъ нешто уздржавало одъ тогъ कराка.

„Да, васъ е можда узаржавало оно исто“ прихвати речъ домаћица, „што и блажене дуще уздржава, те се невращаю више у ово трошно тело. Вы сте у нашемъ Н — Б . . ., были сироче, безъ отца и майке, дакле странаць. Мы смо вамъ дали то познати. Вы сте были дете, зависили сте одъ насъ; были сте покарани, кадъ сте сгрешили. Вы нисте сматрали ово место као свою постойбину; нивакве свезе изъ детинства нису васъ везивале за нашу варошъ; она е была вама само место учея у основнимъ разредима. Кадъ сте пошли у светъ по наукама, вама се чинило, да сте свуда были

срећни, нешто сте были у нашей кући. Тако мисле млади люди.“

Ове речи истисну Милану сузу изъ ока, и онъ рече: „право имате! Вы сте и садъ іоштъ тако смотрена, добра и милостива. Аль веруйте ми, садъ ми се мили, што самъ кодъ васъ. Моя одношена садашня и некадашня много су ми сметала. Садъ жалимъ, што ме ніе раніе довела прилика къ вама. И я васъ молимъ, немойте ме исключити изъ свогъ срца, — та вы сте ме одрашили.“

Госпоя Мирковићка ніе му могла на то одговорити, еръ е садъ ушао у собу самъ г. Мирковићъ, и одма се посадио, да пие чай. Кадъ му е Лепосава казала, кога имаю за госта у лицу команданта, отаць се убезекне и пруживши му руку рече: „Добро сте ми дошли! У моіой кући были сте дечакъ; одрастли сте на страни, па то е, што васъ нисамъ познао. Е садъ веѣ нисте прости Миланъ него господинъ Миланъ. Да нисте стекли благодество?“

Нисамъ.

„А то мало павтлике на прсима значи ли што?“

То ми е награда, што самъ съ моіомъ ротомъ отео еданъ неприятельскій шанаць и одржао се у нѣму, одбивши трикратно налетанѣ неприятеля.

„Шта васъ е стала та храбрость?“

Пало е дванаестъ мртвы а седамнаестъ нѣи ранѣни су.

„Дакле то мало павтльичице стало е двадесетъ ти деветъ людій. Да скупе робе; а кодъ трговаца нашло бы се толико павтлике за кои грошъ. Седите да пиемо чая. Лепосава, служи! Знамъ, да сте се наплякали. Како стоите съ финансиомъ?“

Миланъ саже раменима па се мало насмеши: „Та нисамъ я зарадь плячке ступіо у войнике; браіо самъ народность и отечество.“

Лепо, лепо. Я радо слушамаъ такве речи. Благо людма, кои држе на то, и ако имъ е празна торба. Збия, како стоите съ наслѣдіемъ; уверенъ самъ, да е на безбѣдномъ месту.

Миланъ порумени и смешећи се одговори: „Мислимъ, неѣе пропасти.“

IV.

Чимъ се прочуло у месту, кои е тай новый командантъ, одма поврве къ нѣму сви познаници. Нашъ Миланъ быо ти намъ е садъ прво лице у друштвама. Отмѣніе куће надтицале су се са званицама, но онъ е и умео обходитисе, еръ е было оштроуманъ, досетливъ и разговоранъ, съ наученимъ разговарао се учено, съ рукодѣляма о разнимъ вештинама; знао е чертати и у флауту свирати; притомъ было е играць. Жене и девойке рекоше, да е врло пріятанъ, но уедно и опасанъ. Што се тиче ове опасности, девойке нису были у станю начисто опредѣлити, да ли нѣгово снебиванѣ умалява или увеѣава опасность.

Меѣутимъ мора се реѣи, да е слабо стало и едной девойки за тимъ, да срце тогъ младогъ господина задобіе или да му се допадне. Свака е добро чувала свое

У срце одъ робства. Ко ніе было нигда у Н — Б . . . или ніе имао прилике читати старе записе ніне, тай не само да ће тежко моћи погодити, зашто су девојке тако яко на опрезу биле, него и кадъ чує, неће веровати. Па опетъ е то права истина, и ако се чини, да е невероватна.

Башъ се те године навршавала стогодишња свечаностъ мртвогъ Госта, кои е за невесте тога места было зао другъ. Нико ніе дознао, како постаде, одкудъ ли искриву тай злочестый гостъ; али се причало да е онъ нека аветиня, коя сваке стотините године долази у пооде у Н — Б . . . и бави се ту крозь цео божићный постъ. У децу недира, али радо двори испрошенице и свое познанство тимъ завршує, што имъ заврне шио и сутра данъ уютру нађу ий мртве у постельи, са заврнутомъ шиомъ. Но што е најчудниє, вештацъ овай ніе се држао вештичкогъ обичая, еръ онъ ніе вршио свой посао нођу између еданаестогъ и дванаестогъ часа, него у по дана, и то и човечиємъ облику, одевенъ господскя, своимъ умиљаванъмъ до очараня примамљивъ и за дружественостъ преугоданъ. Узъ ове свое вештичке чини имао е и друге одъ не манъ снаге то естъ новацъ, еръ га е трошио и покланяо немилнице. Но одъ свега тога было е најгоре то, што се самъ издавао за младожено и адне девојке обманывао, дворећи ий в надежду имъ даюћи, само како бы до свое цѣли доспео, то естъ, да имъ заврне шио преконођъ.

Одкадашња е ова прича, нико ніе знао; како е она постала, никомъ ніе было познато. У књиги, кою е свештеникъ као старинску и наслѣђену чувао, могло се читати, како су пре сто година три дѣвице башъ узъ божићный постъ мртве освануле. Мало ниже налази се ова записка: „Шиѧ имъ е была заврнута, лице на леђима, а потиљакъ спредъ; башъ као и пре сто година. Праведный Судя некъ помилує душе нѣове.“ — Ова записка на ивици књиге стављѧна, ніе могла проћи за готову истину кодъ паметногъ човека; но ипакъ види се, да е та гатка врло давнашња, одъ двеста, триста година; види се, да е было нешто у ствари, кадъ е већ и у црквеной књиги забележено. Може быти, да бы се и дознало што више о томъ, да нису изгореле друге старинске књиге, кадъ е парохіјална кућа страдала одъ пожара.

Было како му драго, доста, да е тай догађай свакомъ познать быо. Уобште држало се, да е то гатка за смей измишљѧна одъ коекаквы баба, но при свемъ томъ свакій е стречио у срцу, шта ће се догодити наступаюћегъ божићнигъ поста. Кои су были мало просвештени, допустише у своіой памети, да се у овомъ простору између неба и земљъ може много коешта догодити, што философи немогу да разреше. — И самъ старый свештеникъ изразіо се овако двосмыслево, еръ су га многи походили и искали ону стару књигу, да виде ону записку. „Я неврїємъ, рече онъ, да е то стваръ врло чудновата, — но ипакъ немогу веровати. Па и да се што сбуде овогъ поста, недай Боже, да ћу я то записати у црквену књигу.“

Найслободномисленія были су млади люди, господскогъ реда; они су сбїали шалу са томъ причомъ. Де-

војке удаваче радо бы пристале узъ нѣи, па су се и усиљавале, да покажу, да ий ніе стра, ал' е свака у себи говорила: „Лако е вама мужкима шалу сбїати, еръ та прича неиде вама о глави, ваше главе и шиє остаю на миру, али тежко си нашимъ шиѧма!“

Нико ніе болъ примѣтио, каква е слѣдства имала та страовита прича, него истый парохъ, еръ кои су се годъ радо имали, грабили су, да се венчаю пре поста; само е онде было муке, гди су се двое волели, а некако нису могли венчати се пре поста. Ту е было страве.

Изъ свега, што е доведе речено, лако е погодити, зашто е было опасанъ за девојке новодошавшій господинъ командантъ. Свака е стрепила за свою главу, боєћи се, да ий недође у походе мртвый гостъ. Нетреба имъ дакле ни замерити, ако се свака у себи зарекла, да се ни у кога незалюби, докъ непрође божићный постъ, па было онъ одъ майке рођенъ, быо анђео съ неба.

V.

Ніе ми познато, да ли се овако зарекла у себи и Лепосава Мирковићева. Толико само могу казати, да е она гледала на Милана онако као што бы гледала буди на когъ младогъ човека.

Милану е было врло угодно у кући г. Мирковића; живіо е не другчїе него као синъ у отчиной кући. И доисла е онъ после краткогъ времена узео быо у обичай домаћина звати отцемъ, а домаћицу майкомъ. Домаћинъ пакъ ніе се променіо према нѣму; онъ е остао онай старый; свою ѣудљивостъ ніе зауздавао и Миланъ е то сносио добродушно. Домаћица е ишла и мало далъ. Кадъ е Миланъ полазио куда изъ куће, она га е промеравала, и ако е кое перце было на алыни, то е она скинула, и подсећивала га, да ли е понео собомъ чисту брисађу мараму и томе подобно; најпосле, давала му по мало ситногъ трошка ако ніе имао. Миланъ намъ е дакле быо правый командантъ не само у вароши, него и у дому; ту се онъ мешао у свашта и најпосле своимъ гласомъ решавао оно, о чему е споръ быо. Съ Лепосавомъ онако се обходіо, као да су и садъ обое іошть у детинъмъ добу. Погдикадъ су се и споречкали, па су забрављали едној другомъ вы казати.

Што е овако бывало у кући, то се скоро прочуло и ванъ куће. Жене и девојке живо су то претресале, понешто дOMETALE и извртале, као што быва у свету. Мимо тога девојке и помлађе жене у Н — Б . . . бяху окужене томъ предразсудомъ, да кадъ младъ човекъ своій 28. година подъ единымъ кровомъ съ девојкомъ одъ 20. година проведе три четири неделъ, да се они немогу ни погледати, а да имъ срце яче небіє. Додуше овогъ обичая но други места ніе было ни кодъ девојка ни кодъ жена. Но на сређу, у кући г. Мирковића ніе се іошть знало за болестъ, коя долази одъ ячегъ бієня срца, еръ ту было да су заедно, было да нису, никомъ ни на умъ ніе пало, да се сети, како му куца срце. Ово е яко пало у очи свима, кои су на томотрили; донекле сумњаше и најпосле уверише се, да је у кући г. Мирковића изузетакъ одъ правила, еръ немогоше докучити ни изъ погледа, ни съ лица, ни по гласу нити

ипочему, да између Лепосаве и команданта има и баръ едне искре любви.

Да е што было у ствари, то бы г. Мирковићка найпре морала спазити, — ерь женскій полъ нема дара за то, а мужкій нема га. Зато е госпоя Мирковићка была спокойна, а господ. Мирковићу ние се ни у сну снила таква могућность, ерь онъ за целогъ века свогъ ние ни знао, шта е то любовь, и да е онъ чуо, да нѣгова кѣи може кога страстно волети, онъ бы се пре бояо, да неполуди. Онъ е згао, да е г. Мирковићка нѣгова заручница, пре нешто га е очима видила; и онъ се назвао младожења и дао речъ свомъ отцу, чимъ е дознао да е нѣгова невеста честна дѣвица, кѣи едне честите породице, да носи 20 илада форинтѣй и да ће съ временомъ нѣно наслѣдје јоштъ толико изнети.

Овакво рачунањ свишло се нѣму, као найпробитачније при заключаваню брака и небы одступіо одъ тога, пошто е живъ; нарочито зато, што е врло срећанъ быо са своимъ другомъ. Свою Лепосаву могао е онъ давно удомити; просіоца было е доста, аль онъ ние хтео хитати, едно зато, што е кѣеръ свою нѣжно любіо, а друго зато, што се разгодіо быо съ онима, кои су се являли. Онъ е имао обичай говорити, да светъ овай само зато трае, што га држи равнотежа, то есть, што е една страна исто онако тежка као и друга, а да ние тога, сурвао быо се јоштъ пре тисуће година; па съ тога е онъ и при брачнимъ уговорима захтевао, да обе стране буду еднако тежке са иманѣмъ. И г. Мирковићка и Лепосава налазиле су досаду, да отаць право има.

Лепосава е садъ навршивала двадесету годину. Отцу нѣномъ дође у память, да е нѣгова супруга была млађа кадъ се за нѣга венчала и почне озбиљније промишлявати о нѣној удаи. На то се сагласила и г. Мирковићка а ни Лепосава се ние устезала. Млада госпоя одъ двадесетъ година — то е врло пріятно за уво; има у себи нешто нѣжнога; али млада девойка одъ двадесетъ година — тежко е изрећи а да се непомисли: „Па докле ће јоштъ бити млада?“ све е ово промеріо г. Мирковићъ и рѣшио се свршити стваръ.

(продужиће се)

Превареный.

(Повѣсть приповедана одъ едногъ путника по Алпама).

Пре неколико година путовао самъ я у красну Италију крозь ону часть Швайцерске, коя е позната подъ именовъ „отечество Вилхелма Тела“, и силазећи съ грдне планине св. Готхарда, принуди ме еданъ случай кои ми се између села Акрола и Ђорника догодіо, да цѣо данъ у Ђорнику проведемъ. Я башъ стадо размишлявати, како ћу ове дуге часове прекратити, кадъ ми на еданцуть даде мой меанція згодну за то прилику. Онъ ми т. е. рече, да има валяногъ коня, и да ће ми га драговољно ставити на разположенѣ, ако имамъ волю, ужавати лепо време и красну околину, и да ће ми дати за вођу едногъ дечка кои ће ми све што е иоле знаменито показати.

То ми се предложенѣ као човеку, кога е дуго време морило, врло допадне, и я се крвемъ съ моимъ ма-

лимъ вођомъ, и яшли смо узъ брдо по кривудаюћемъ се путу, кои е водіо къ едной пріятной висини западно одъ Ђорника. После едногъ сата и по доведе ме мой вођа на едну дивну и прекрасну чистину, съ кое се цѣо околный предѣль прегледати могао, на таково мѣсто, кое се само на талианской страни алпа наћи може. Грозећи врѣви стѣна, валовите планинске рѣке и тавне борове планине подижу се ту надъ главою путника у шареной но виспреной растурености, а надъ целимъ тимъ позоремъ узвышаваю се голи врѣви высоке планине, кою су заматавали танки слоеви магле као круна марабутскогъ перя. У долини пакъ лежаху разтурена питома села, изъ кой су вириле срећне колебе изъ листнати гра на высоки яблани, оравогъ и кестеновогъ дрвећа, а опасана класнимъ нѣвама и виновомъ лозомъ; найпосле жуборей и бистрый Тесино, кои е протицао дивну долину, довршавао е прекрасный овай ликъ (панораму), кои е тако срећно и удесно чиніо прелазъ одъ дивлячке и сурове природе Швайцерске на јужно и питомо поднебіе италско.

„Јоштъ мало даль, тамо съ оне узвишене равнице, видиће те najlepшій предѣль на свѣту“, рекне мой вођа, показиваюћи рукомъ на еданъ зеленый брдораванъ, одъ кога насъ е раздваяла брза рѣка. Преко ове водила е една велика одъ камена ѱупрія, а на средъ ове стаяще една одъ оны маюшни црквица, на какове се често наилази у Итали по главнимъ а и сеоскимъ путовима, и кое су обично извајне разнимъ ликовима светителя и мук паклены, и кое на то служе, да смиреногъ путника потресу, или да га побуде на молитву за покој душа. Ова пакъ црквица, о којой е рѣчь, была е сасвимъ бела, и као башъ да ние подигнута на ту цѣль, да учини дубокій упечатакъ на уображенѣ мимопролазећи, или да ий побуди на побожность. Мы смо ишли полако, коракъ по коракъ, и пролазећи поредъ црквице, мой се малый вођа побожно прекрети; а мой позоръ одвратимъ одъ цркве, и управимъ на едну стару жену, коя е сѣдила на едномъ камену предъ црквомъ. Ова ме погледа любопитно, баца просиячки штапъ на страну, и пружаюћи свое суве руке къ мени, рекне ми:

„У име Бога и майке божіе, дайте ми какву милостину за душу мога бѣднога сына Антонія.“

Ова е жена была тако чисто и лепо обучена, да е я небы доиста никадъ могао држати за просякиню; па и пакъ самъ изъ нѣногъ израза и рѣчій ясно разазнао, шта е намѣра ѣна.

„Добро утро, майка Цека“, реке іој мой вођа, есте ли данасъ већ много новаца добыли?

„О, одговори она дубоко уздишући, нисамъ добила ништа, ни едне паре.“

Я іој пружимъ еданъ сребриъ новчићъ, прећемъ преко ѱупріе и доћемъ съ моимъ пратиоцемъ на онай брдораванъ, гди ми е обећао мой вођа, да ћемо одаде имати дивный изгледъ на савъ околный предѣль.

Нѣгово обећанѣ буде савршено оправдано. На подножію брега простирало се едно сеоце, кое е изгледало као разбацане карте по зеленомъ сепадету; по између белы кућа бяу виногради; прѣва са виткимъ торњимъ и

кућа свештеника была е мало одвоена одь осталь кућа; а мало на страни виђаще се поносита палата богатогъ спаие тогъ села, опасана редомъ ораови дрва, и то све у средь цветны ливада, златокласни нива и винограда. То быяше доиста дражество огледало сеоске тишине и срећногъ мирногъ живота; — дивно позорѣ, кое е заслуживало, да буде испуњено пастирима и пастиркама изъ Геснеровы и Флоріановы идила, са онимъ краснимъ и поетичнимъ ликовима, кои су на жалость у обичномъ животу тако редки.

На срећу непояви се нигди какавъ предметъ, кои бы моимъ обчаранимъ очима показао просту суштину, и кои бы ми нарушио дивный санъ поетичногъ ваображеня, у кои су усхићена моя чувства успавана была; — по свой прилици одазвало е време ручка све раднике изъ поля; ерѣ нигди небыяше едне живе душе; стада су пландовала подь дебелимъ ладомъ гранаты дрва, и дубока тишина, коя е свудь унаоколо владала, и питоми зраци италскогъ есенѣгъ сунца обливали су стѣне, дрва и долине танкомъ светлосћу и давали су целој околини значай райске милине.

На премда самъ погледомъ овы дивота сасвимъ обчаранъ и занешень быо, ипакъ нисамъ могао одвоити мое мисли одь оне старе просякинь, коя на һуріи сеђаще, и запитаъ могъ вођу:

„Одкудъ то, да су у вашој земљи просіяци лепше обучени, но остали селяци? О то говоримъ о оной старој жени, коя ме е кодъ оне црквице за милостину умолила.“

„О! пресече ми онъ рѣчь, она жена ніе просякина, она е уманута, сирота Цека.“

Я постанемъ любопитни, и запиткивао самъ га млого коешта о той жени; но онъ ми е само то знао одговорити, да е она одь тешке туге и жалости за своимъ единцемъ память изгубила, и да е то врло жалостна повѣсть; но будући се она догодила пре, него што се онъ родіо, то онъ о томе незна ништа приповѣдати; но меанція сеоскій зна то све потанко, и може цео догађай исприповедати; као да изъ књиге чита, а я нека га само на то опоменемъ, кадъ се у меану вратимъ, онъ ће ми е зацѣло испричати. Я то добро упамтимъ, и дозваци по ручку меанцію къ мени запитаъ га за ону стару жену.

Чимъ му я то споменемъ, одма се меанція почео спремати, да ми приповѣда, и уколико самъ видіо, трудно се, да казиванѣмъ своимъ учини на мене великій упечатакъ; — „Ахъ!“ рекне онъ, „то е врло жалостна повѣсть!“

„Коя е та стара Цека?“ запитаъ га я.

Онъ ми садъ стаде приповѣдати:

„Она е была мати Антоніева, я самъ Антонія врло добро познавао; ерѣ мы смо се родили у едномъ селу, и были смо присня пріятелиа до нѣгове смрти. Онъ быяше најлепши младићъ, каквогъ само може быти, а притомъ е было највесели и најдобродушни момакъ у цѣлой околини; онъ се у свему одь свога друштва одликовао; и превазилазіо е свое другове у пуцаню на ни-

шанъ, у юначкомъ бореню, и пужаню и у играню на зеленој ливади; но што га е највећма красило: онъ е было најбольи сийъ и највѣрни пріятелиа. —

Онъ е было доста доброгъ стаяя; нѣгова е колеба была една одь најлепши у селу, и лепый воћнякъ око нѣгове куће са ораовимъ забраномъ, кои е осенавао леву обалу рѣке, было е нѣгова собственость. У кратко рећи, онъ е имао све, што га могао срећнымъ учинити, па е зато опетъ постао најнесрећни човекъ на свѣту. — Онъ се залюбіо у едву младу девойку, о коіой һу вамъ мало часъ говорити, и одь тогъ времена ніе имао више мира нити среће; нѣгова е судбина была рѣшена.

„Терезина (тако се звала та девойка) была е кћи едногъ пастира, кои е было у служби богатогъ спаие оногъ села у комъ е Антоніо живіо. Она ніе была за друго што воспытана нити спремна, него да чува овце по высовима планинскимъ; она ніе имала никаквогъ воспытаня; али е была дивно лепа. Есть она быяше девойка редке красоте, и притомъ таквогъ племенитогъ изгледа, да свакій, кои е годъ окомъ погледао, ніе могао очи одь нѣ одвоити. Али, ахъ! едина красота лица ако іой оскудѣва красота душе и доброта срца, врло е несрећанъ миразъ за ону, коя е нѣомъ окићена, а іошть несрећниа за оногъ у коме обманливие дражести любови разламте. Терезинино ерце и нѣно лице быле су две супротне крайности. Штета, што е тако было, ерѣ бы се млога несрећа и яди одклонили.“

„Она е была һудљива, суетна, леденогъ ерца и нарочито е грамзила, да станѣ свое какогудь промѣни и побольша. Она ніе была рођена, да буде кћи или супруга едногъ скромногъ селяка, ерѣ она е избегавала свакій посао, и ніе се ништа разумѣвала у кућевномъ раду; вѣна е едина тежня была, да се накити и далеко узвыси надь нѣнымъ стаяѣмъ. Тако е она по неколико сатій могла провести, да свою косу испреплете цвећемъ и вѣнцыма, и да се тако у быстромъ потоку, кои іой е за огледало служіо, огледа; затимъ е ишла и сѣла негудь близу главнотъ друма и пѣвала, да бы тако одь пролазећи слушала изразе похвале и удивљеня, кои се нису могли уздржати, да се око нѣ скупе, да іой гледаю дивне красоте лица и да слушаю мелодичне гласе пѣсама вѣны.“

Нарочито пакъ Антонія она е сасвимъ обчарала; уютру и увече обично е пролазіо поредь нѣне куће, или е за нѣомъ ишао у планину, гди е онъ очекивао иза едногъ ора или на обали каквогъ потока, гди е она обично проводила по читаво после подне у нерадњи и сладкоме одмору. Често е налазила она на таквомъ месту најлепшега цвећа, кое е за ню опредѣлено, а другій путь малу ворпу најодабраніегъ воћа, кое се могло само наћи. Ако су се нѣни аганьцы растурили коскудъ и прешли међу какву, онда ій е Антоніо опетъ натрагъ вратио и за субљѣне проналазіо; и кадъ е она пѣвала свое пѣсме, онъ іймъ е изъ дальине повтаравао фрулицомъ съ таквомъ правилносћу и чувствомъ, каквымъ га е само пламтећа любовъ заданути могла.

Кадъ е видила Терезина, да е она предметъ толке пажнѣ, дошла е она на ту мысао, да л не бы было уде-

себе, кадъ бы она своѣмъ младогъ обожателя привезала себи ячимъ свезама, него што су свезе удивљива; нѣно срце бияше сувише ледено и безчувствително, да бы е любавъ нѣгова тронуту могла, премда е занешена за нѣомъ любавъ Антоніева нѣной суѣти врло ласкала; она е знала, да се све девойке изъ околны села отимаю за Антонія, а исто тако было іой е познато, да е и нѣгово имањъ было далеко веће, но нѣно; ове две околности быле су довољне, да іой покажу стазу којомъ ће она имати поћи. Она е свакадъ ласкавымъ рѣчма іоштъ већма распальивала нѣгову любавъ. Чась му е ласкала чась притворна чувства изьявљивала. Безазлenny Антонио дао се привидномъ наклонности обманути, нѣгови заблуженя было е безгранично, онъ іой заиште руку, а она на то пристае.

(продужиће се.)

Створенъ человека.

Богъ е створио человека одъ землѣ а не одъ неба, да планови нѣгови необузимаю савъ земный шаръ; не одъ воздуха, да му громъ и муња нераздире груди; не одъ ватре, да жеравицу небаца ближнѣму на главу; не одъ воде, да му гладко лице некріе гадъ у дубльини срца, него одъ землѣ, да буде благотворанъ као земля, коя свое богате жиле отвора у тишини и сакривено; да буде благодаранъ као земля, коя за едно зрнце, кое іой се поклони, десетерогубо плати; да прашта као земля, коя и онога, кои іой грудя пара, награђуе студенцемъ милости; да буде вѣранъ као земля, коя, кадъ е любезникъ нѣшъ, данъ, остави, навлачи на лице свое прну заставу, цвѣћу уста затвара, а кадъ се данъ врати, а она га прима са свѣжимъ сузама росе, кое е преконоћъ излила! И кадъ е человекъ быо готовъ, узму му анђели за очи парченце неба са нѣговомъ свѣтлости, за уши малко воздуха са нѣговимъ звукомъ, и за уста малчицо ватре са нѣговимъ пламеномъ, а срце му послу капльицомъ изъ дубльине мора, па зато е у човечіемъ срцу чудесанъ приливъ и одливъ, и зато опеть срце ту капльицу повраћа оку неба као сузу!

Истинито пріятельство.

Шатано, чуваръ печата Лудовика XIV., буде затворенъ. Нѣговъ вѣрный пріятель, витезь ди-Жаръ, требао е противу нѣга да сведочи; али онъ ніе хтѣо. Баце га у тавницу, но онъ остане при своме одрицаню. Претише му, а онъ ћути. Подигну противъ нѣга криминалну парницу; онъ неговораше ништа друго, до: „Шатано е поштень человекъ!“ — Да бы га застрашили, изреку надъ нѣямъ смртну казнь: Онъ се неустраши и ћутао е. Изведу га на губилиште, и онъ отиде безъ страха. Понуде му милость, ако се буде изразіо противъ своѣмъ пріятели; онъ одговори: „Шатано е поштень человекъ!“ Свукну га да га погубе: онъ клекне постоянно. „Милость! милость!“ зачуе се уеданпутъ. Онъ устане ћутећи. „Како ћете показати кралою свою благодарность?“ запятаю га. — „Кажите кралою, да е Шатано поштень человекъ“, одговори онъ спокойно.

М Р В Н Ц Е.

Нова разлика између сиротогъ и богатогъ человека. Сиром человекъ еде да — живи. Богатъ человекъ еде да — шіе.

— *Како се сада брзо у млого европейска главна места путовати може.* Изъ Париза преко Брисела и Келна у Берлинъ за 43 сата; изъ Лондона у Берлинъ — 42 сата; изъ Берлина у Петроградъ — 157 сатій; изъ Лондона у Минхенъ — 62 сата; изъ Лондона преко Париза, Страсбурга, Минхена и Салцбурга у Бечъ — 119 сатій. Съ паробродомъ путуе се изъ Беча у Цариградъ 6—8 дана.

— *Колико людій толико худій.* Да апатекаръ изъ свою свои штогодъ има лѣкарски матерія едну смесу произведе, опеть небы тако чудесна смеса постала, какову у Сѣверной Америки различити люди свою народа и племена саставляю. Тамо се налази свакояки людій: белы, црвены, мрки и црны. Колико су ови люди различити у езику и говору, обычайма нравима и пошньи, толико су исто различити и у мнѣніама и начелама, а понайвише у верозакону. Доказано е, да е немогуће сва она начела и исповеданія вере, коя се тамо явно исповедаю и обдржаваю, разликовати и означити. По веродостойномъ казиваню може се тамо више одъ 80 различиты црввій и богомоля набројати. Ово важи за сваку варошъ и за свако место и у найудалѣниемъ краю. А ніе редко ни у сеоцу едномъ више верозаконны партаа него кућа ваћи; па шта више, и фамилія еднатолико исто има различиты исповедателя вере, колико и членова свои брои. Нигди се више о верозакону неговори и непрепире, непише и негата, небуши и неинтригира, да еданъ другогъ у веру свою улови и превуче, као тамо.

З А Ч И Н Ц И.

(Руске пословице.)

1. Кадъ бы кокоши могле кукурекати, то бы оне кукурекале вазданъ.
2. За любовь каймака лиже мачка и лонаць.
3. Поклонѣна копѣйка вреди колико обећана рубля.
4. Весело меанція наплаћуе одъ свои гостию свой смей, а жалостивъ свое сузе.
5. Кадъ бы люди и у будућность прозирали, опеть бы тако исто радили као да и непрозиру.
6. Болестъ чини и мудраца нестрпеливимъ.
7. Изъ траве бива сено, изъ леле девойке стара жена.
8. Свакій се монахъ нада постати игуманомъ.
9. Шта помаже еданъ сомунъ леба, кадъ су нѣи сотина гладни.
10. Богъ казни и зечеве, кадъ казни купусъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТРАНЕ НОВОСТИ.

ТУРСКА.

Вѣсти изъ Цариграда являю, да е несрећа у Солуну побудила у главной вароши najveће саучастіе. Многи су подарци скупљени, да се подѣле пострадавшимъ, а правительство турско почело е поводомъ тогъ догађая о браћати већу позорностъ на барутане, особито у Цариграду.

— Найновіе вѣсти съ истока являю, да су се Руси повукли са змійны острова, кои леже на западной страни Нове Русіе у црномому мору близу сулинскогъ ушћа, и да њи е турска војска заузела.

— Изъ Ерзерума дознае се, да Руси јошть никако и немисле, повући војску изъ Карса; но да су шта више посадку яко умложили и да градска утврђења одчасти поправляю.

Као што се види, влада јошть велика забринутостъ о намѣрама Руса и у Ази.

„Таймс“-овъ дописникъ пише о томе изъ Цариграда слѣдуюће:

„Саюзници су мислили, да е съ тиме доста учинѣно, што су руско надмоћіе у Европи ограничили, и зато су руску силу и моћ у Ази оставили сасвимъ неокрѣну. Сваки се могао томе надати, да ће Руси гледати, да отудъ колико е могуће више користи поцрпе, и доиста врло е умѣстно мишљенъ, да су они само зато тако безъ противљѣня пристали на предложеня саюзничка, што су были убеђени, да ће тиме на найтугальвовой точки имати руке одрешене. Неможе се свѣту довольно доказати, да е рускій упливъ у Ази чисто мораланъ, а тай овимъ последнимъ ратомъ не само да не умаленъ, него е управо рећи порастіо. Никадъ не рускій упливъ у Персіи быо тако снажанъ и надмоћанъ као садъ. Черкеско посланство отишло е изъ Цариграда са тешкимъ срцемъ и дубоко убеђено о сили велике Русіе. Тешка Руса, да до последнѣгъ часа Карсъ у рукама своимъ задрже, нема никакву другу цѣль, но ту, да свой моралный упливъ, нарочито на курдійска племена увелича. Русія е единый изворъ, одкудъ ови люди дознаю шта се у свѣту ради, и тако имъ она врло лако може улити увѣренъ, да су Руси и садъ, као и у свимъ пређашнимъ ратовима были побѣдители, и таково се упечатљивъ тешко дае избрисати изъ духа оваковогъ простогъ народа, и повлачу обычно за собомъ трауће и многоважне послѣдце.

ЕНГЛЕСКА.

Лордъ Гренвиль, изванредный посланикъ енглескій за крунисанъ у Москви, већ е на путу изъ Кила у Кронштатъ. Съ њиме путуе осимъ његове супруге и сиръ Робертъ и Лади (госпои) Пилъ, маркизь одъ Стафорда са супругомъ, Еарль одъ Далкејта, Фредерикъ

Лерезонъ Говеръ са супругомъ, лордъ Бургерсъ, Г. Виліеть Листеръ, г. Жераръ Понсонби и Др. Сандвиль са многобройномъ пратњомъ.

Ливейна лађа „Санъ-Жанъ-д'Акръ“ одъ 101 тона одвешће њи до Кронштата; служители са коньма и колима отишли су на другомъ пароброду већ пре 10 дана. Енглеско посланство као да садъ намѣрава развити велику сыйностъ и богатство; лордъ Гренвиль понео е осимъ свогъ сребрногъ посуђа и пребогато посуђе свога стрица, херцога Девошширскогъ; њгови су коньи изредни, њгови парадни интови богато, премда не претерано искићени и украшени.

Главный заповѣдникъ енглеске кримске војске генераль Кодрингтонъ послао е ратномъ министерству односително на повлаченъ војске съ Крима слѣдуюћу депешу:

У Цариграду 4. Юлія 1856.

Милорде! Знаюћи, да ће до 30. Юнія све быти спремно за одлазакъ съ Крима, писао самъ еданъ данъ пре тога команданту руске војске, жандармерійскомъ полковнику у Камъшу, да њу быти у стану, предати реченогъ дана Русима бродарницу Севастопольску и балаклавско пристаниште. Њѣн. велич. лађа „Алпиръ“ стигла е у Балаклаву 25. Юнія. 56-ый полкъ довезао се на „Алциру“ 29. Юнія у вече, и на Криму е остало онда одъ цѣле војске само едно крило 50 полка, кое е оно ноћи было у вароши на стражи. Сутраданъ, 30. Юнія, до 1. сата по подне быо е на лађе смештенъ савъ ратный матеріаль, буде една рота одъ 50 полка постављена изванъ вароши, да дочека руску војску, и кадъ е руско одѣлѣнъ, састоеће се изъ 50 козака на коню, и исто толико козачки пешака приспѣло, уђоше они сви заедно у варошь. Војске су се поздравляле уобичаенимъ начиномъ, Руси су поставили свое страже, гди имъ се умѣстно чинило, а затимъ су се заоставше 4 флоте 50 полка навезле на лађу „Алпиръ“. У исто време отишао самъ и я са целимъ моимъ штабомъ на лађу. Премда е време было доста рѣаво, то смо зато опетъ јошть оногъ истогъ дана могли оставити пристаниште балаклавско. Адмираль сиръ Х. Стуртъ, и адмираль Фрименталь кои су подалъ одъ пристаништа на мору стаяли, крену се у друштву самномъ за у Цариградъ, гди самъ данасъ приспео.

Б. У. Кодрингтонъ.

ВЛАНКА И МОЛДАВИЯ.

Изъ Галаца пишу подъ 6. Юліемъ, да се међународна комисија, постављена за расправу бесарабске границе вратила у Болградъ, да прекине пытанъ, оће ли Болградъ остати Русіи или уступити се Турској. Францу-

ски, енглески, аустријски и турски комисари тога су мнѣ-
вѣя, да се Болградъ турской уступи.

Ц Р Н А Г О Р А .

Мы смо неколико пута саобштавали вѣсти изъ Цр-
не Горе, црпльне изъ „Загребачки Новина.“

Изъ израза реченогъ листа могло се одприлике на-
зирати, да онъ тежи какогодъ опрнити црногорскій на-
родъ и нѣовогъ княза. Тако су речене новине казива-
ле, да су Црногорци у кучанской нахи грозно свирѣп-
ствовали збогъ тога, што Кучани нису хтѣли плаћати
данакъ и повиновати се некимъ уредбама княжевимъ; и
у томъ случаю небы се могао военный походъ сердара
Мирка противъ Кучана ничимъ оправдати. У самой ства-
ри пакъ сасвимъ е другче; и Црногорци су Кучане ка-
знили зато, што су они нечувено невѣрство према Цр-
ногорцима показали.

О томе пишу изъ Триеста слѣдуюће:

„Кучани су были одъ вайкада невѣрно и непостоя-
но племе, они су были свакадъ на страни онога, кои имъ е
веће користи пружао. Они су Црной Гори већъ гдне
штете учинили, и были су увѣкъ у најопаснѣмъ поло-
жаю и времену подле издаице; као н. п. и у последнѣмъ
рату съ Омер-пашомъ. Тада су были они сви на страни
Турака, мислећи, да ће Омер-паша Црну-Гору покори-
ти. Кадъ су пакъ видели, да се Омер-паша натрагъ по-
вукао, онда су они напали изъ засѣде на едно одѣленѣ
турски коняника, и побѣю ий; тyme су се они сирѣчь хте-
ли кодъ црногорскогъ вназа наново удворити.

Пре неколико недела пакъ зажелили су Кучани по-
мирити се съ Црногорцима, съ којима су они были у за-
вади збогъ неке крвинне, и замоле тога ради княза и со-
вѣтъ нѣговъ, да се изаберу неколико одличны Црного-
раца, кои ће у договору са нѣовимъ старѣшинама ту
стварь претрести и расправити. Тако и буде. Кадъ су

пакъ посланици црногорски већъ стигли, и изявили, да
су готови ступити у преговоре, нападну Кучани на нѣи
невѣрно и потуку ий. Князь пакъ дознавши ово нечу-
вено невѣрство, оправи 5000 Црногораца противъ нѣи,
да ий за то казни.

Ш П А Н И Я .

Вѣсти изъ Шпаніе потврђую да се Сарагоса пре-
дала, и тако можемо узети, да е буна засадъ у целой
земљи угушена.

Съ паденіемъ Мадрида, Барселоне и Сарагосе, овы
найнаменитіи градова у цѣломъ краљвству, изгубиле
су све поедине буне по маньимъ градовима и провинція-
ма свою важность.

Но мы невелимо, да су тиме ствари у Шпаніи раз-
прављѣне и коначно рѣшене. Станѣ стварій у Шпаніи
врло е неприродно и неможе овако остати. О’Донель е
у споразумленю са краљицомъ тукао бунтовнике карта-
чемъ, незнаюћи, да ће потиранѣмъ слободне партае у
земљи отешчати свой собственный положай, и изравна-
ти путь Нарваецу и партаи, коя жели стегу и абсолю-
тизамъ. О’Донель садъ се приближава бунтовницима,
штеди нѣове предводитель, забранюе строга гоненя, у-
кратко чини све, да ий на свою страну придобіе, но бун-
товници зазиру одъ оногъ, кои ий е по улицама Мадри-
да и Барселоне топовима тукао.

Но кадъ бы најпосле у томе успео, да се съ нѣима
какогодъ помира, онда е сва прилика, да бы се у Шпа-
ніи јоштъ много веће бурѣ породиле; ерѣ онда бы се
цѣо народъ, боѣћи се начела маршала Нарваеца и нѣго-
вы другога, на силу прослављеногъ и одважногъ војни-
ка, О’Донела, дигао на оружје, да раскине окове абсолю-
тизма, кои грози разапети мреже свое надъ разцепаѣ-
номъ и несрећномъ Шпаніомъ.

О Г Л А С И .

ДОБРА ДУВАНА.

Како е подписанный от-
воріо дуванциницу сниже Г. Во-
заровићке, то се препоруче почи-
тавмомъ публикуму, да има врло
лепа Дувана како на више, тако
и на манѣ. Съ тимъ умолява
свакогъ, коме бы таквогъ треба-
ло, кодъ нѣга добити може.

У Београду 24. Юлія 1856.

Максимъ Н. Милошевићъ
дуванција.

Стецишта се отвараю :

1. При Оуду вароши Београда: а.)
надъ целимъ иманѣмъ пок. Петра Ге-

говина бив. слуге кантаціскогъ до
10. Августа; и б.) надъ целимъ има-
нѣмъ пок. Димитрія Дели-Стојановића
овд. до 9. Ноемвра.

Продаваће се на лицијатаціи :

1. У Поскурицама Окр. Крагуев.
добра Радисава Гавриловића 1. 2. и 3.
Августа.

2. У Белосавцима Окр. Крагуев.
добра Митра Савића 7. 8. и 9. Ав-
густа.

3. У Злодолу Окр. Ужичк. добра
Гае Филиповића 2, 3. и 4. Августа.

4. У Яребици Окр. Подринск. до-
бра Неделька Јовића 3. 4. и 5. Ав-
густа

5. У Рибнику Окр. Ягод. добра пок.
Срећка Петровића 1. 2. и 3. Августа.

6. У Шабцу надъ целимъ иманѣмъ
пок. Стевана Брашанчевића 23. Ав-
густа.

16 17. и 18. Августа држаће се
лицитација кодъ цареве ѣупріе збогъ
аренде баште Економско-Топчидер-
скогъ заведеија.

Рана, кою е народъ Окр. Рудничк.
на фондъ свештенички и учительски
удовица и сирочадій поклонію, прода-
ваће се у Срезу Моравск. 2. 3. и 4.
у Срезу Црногорскомъ 7. 8. и 9. Авг.

Павле Марковићъ изъ Блазнаве
и Сретенъ Яковићъ изъ Велерѣчја
Окр. Рудничк. проглашени су надлеж-
нимъ Судомъ за расписуће.